

NEĮGALIŲJŲ SOCIALINIŲ ĮMONIŲ SĄJUNGA

Lietuvos Respublikos Seimo socialinių reikalų ir darbo komitetui

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

socrdakt@lrs.lt

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

A. Vivulskio g. 11, 03610 Vilnius

post@socmin.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Gedimino pr. 11, 01103 Vilnius

lrvkanceliarija@lrv.lt

Dėl darbo vietų socialinėse įmonėse išsaugojimo karantino metu

2020 m. kovo 23 d.

Vilnius

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė nuo 2020 m. kovo 16 dienos visoje Lietuvos Respublikoje paskelbė karantiną, socialinės įmonės susiduria su iššūkiais, kurie gali kelti grėsmę jų išlikimui.

Socialinių įmonių pagrindinis veiklos tikslas – negalią turinčių asmenų įdarbinimas. Pažymėtina, kad būtent negalią turintiems asmenims, ir taip ženkliai dažniau susiduriantiems su iššūkiais, susijusiais su sveikata, nei kitos asmenų grupės, ši krizė dėl COVID-19 viruso yra itin pavojinga. Taip pat šiai asmenų grupei daugiau nei kitoms tenka nedarbingumo atveju, o karantino metu šis skirtumas dar labiau išryškėja. Darbo vietų šiai visuomenės grupei išlaikymu turi būti suinteresuoti visi, nes jų netekimas lemtų didelį neigiamą poveikį ir taip padidintą spaudimą išgyvenančiam socialinės apsaugos sektoriui.

2020 m. kovo 17 d. Lietuvos Respublikos Seimas, siekdamas sušvelninti COVID-19 krizės sukiamą poveikį Lietuvos verslui, priėmė, be kitų, Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 24, 25, 35, 37, 41, 42 ir 44 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 5(1) straipsniu įstatymą, kuris numato,

jog darbdaviams, prastovos metu išlaikantiems darbo vietas užimtiems asmenims (darbuotojams), bus mokama subsidija darbo užmokesčiui nuo jiems priskaičiuoto darbo užmokesčio.

Numatyti valstybės subsidijų dydžiai:

- 60 proc. nuo darbuotojui priskaičiuoto darbo užmokesčio, bet ne daugiau nei 607 eurai bruto.
- 90 proc. nuo darbuotojui priskaičiuoto darbo užmokesčio, bet ne daugiau nei 607 eurai bruto (tuose sektoriuose, kur nustatyti Vyriausybės apribojimai ekstremalios situacijos arba karantino metu).

Šiame teisės akte parama socialinėms įmonėms apsisaugoti nuo COVID-19 pasekmių nėra išskirta, todėl į 90 proc. paramą prastovos atveju gali pretenduoti tik tos socialinės įmonės, kurių veiklos sektoriams yra nustatyti Vyriausybės apribojimai.

Socialinės įmonės bendrai yra tas sektorius, kurį ši krizė gali paveikti ypač stipriai, nes:

- Visos socialinės įmonės nuo 2020 m. sausio 1 d. ir taip patiria spaudimą, poreikį mažinti kaštus ir optimizuoti veiklą dėl nuo metų pradžios prasidėjusios socialinių įmonių reformos. Dėl šios reformos socialinės įmonės ir taip (neatsižvelgiant į COVID-19 poveikį) turėjo planuoti mažėjantį pelningumą. Dėl karantino šis mažėjantis pelningumas gali greitai tapti nevaldomu nuostoliu.
- Socialinės įmonės labiau negu kitų sričių įmonės yra jautresnės vartojimo apyvartos mažėjimui ir su tuo susijusiems pinigų srautų mažėjimams. Socialinės įmonės neturi galimybių net trumpą laiką vėluoti sumokėti darbo užmokesčius ir/ar mokesčius, nes nuo jų sumokėjimo laiku priklauso subsidijų iš valstybės gavimas, be kurių socialinės įmonės šioje krizinėje situacijoje neturėtų galimybių išsilaikyti.
- Nuo šių metų įsigalioję griežtesni reikalavimai dėl sveikų ir negalią turinčių darbuotojų darbo laiko santykio yra itin sunkiai išpildomi karantino sąlygomis, kada didelei daliai darbuotojų yra suteikiamas laikinas nedarbingumas.
- Net susidūrusios su laikiniais mokumo trukdžiais socialinės įmonės nebeturi šansų išgyventi, nes joms naikinamas socialinių įmonių statusas ir nutraukiamas subsidijavimas, kuris sudaro ženkliai dalį socialinių įmonių pajamų.

Atsižvelgiant į šiuos argumentus ir siekiant užtikrinti socialinių įmonių veiklos tęstinumą, taip apsaugant labiausiai pažeidžiamų darbuotojų – negalią turinčių asmenų – darbo vietas, prašome Jūsų priimti teisės aktų pakeitimus, kurie numatytų, kad visoms socialinėms įmonėms prastovos atveju

kompensuojama 90 proc. nuo darbuotojui priskaičiuoto darbo užmokesčio, bet ne daugiau nei 607 eurai bruto. Šie pakeitimai galėtų padėti socialinėms įmonėms išlikti šioje sunkioje situacijoje.

Atitinkamai, siūlome pakeisti Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 41 str. 2¹ dalį ir ją išdėstyti taip:

„2¹. Darbdaviams, dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ar karantino paskelbtos prastovos metu išlaikantiems darbo vietas šio įstatymo 25 straipsnio 14 punkte nurodytiems užimtiems asmenims, mokama subsidija darbo užmokesčiui nuo jiems priskaičiuoto darbo užmokesčio. Subsidijos darbo užmokesčiui dydis apskaičiuojamas procentais nuo užimto asmens priskaičiuoto darbo užmokesčio ir sudaro 60 procentų apskaičiuotų lėšų arba 90 procentų apskaičiuotų lėšų **neįgaliųjų socialinėms įmonėms, socialinėms įmonėms ir** Lietuvos Respublikos Vyriausybei nutarimu nustatius apribojimus ūkinės veiklos sektoriuose, bet ne daugiau kaip Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta minimalioji mėnesinė alga. Jeigu užimtam asmeniui prastova paskelbta ne visą mėnesio darbo laiką, subsidijos darbo užmokesčiui dydis apskaičiuojamas proporcingai darbdavio paskelbtam užimto asmens prastovos laikui. Darbdaviai, kuriems buvo mokama subsidija darbo užmokesčiui, darbo vietas šio įstatymo 25 straipsnio 14 punkte nurodytiems užimtiems asmenims, kurių darbo vietoms išlaikyti buvo mokėta subsidija darbo užmokesčiui, turi išlaikyti ne trumpiau kaip 3 mėnesius nuo subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimo pabaigos.“

Tikimės, kad į mūsų prašymą atsižvelgsite ir taip padėsite socialinėms įmonėms tęsti veiklą ir užtikrinti negalią turinčių asmenų įdarbinimą bei integraciją.

Pagarbiai

Neįgaliųjų socialinių įmonių sąjungos vardu

Gediminas Bartkus

